

ПРАВИЛА

**СКЛАДАННЯ І ПОДАННЯ ЗАЯВКИ НА ВІНАХІД
ТА ЗАЯВКИ НА КОРИСНУ МОДЕЛЬ**

ЗАТВЕРДЖЕНО
наказом Міністерства освіти
і науки України
від 22 січня 2001 р. N 22

Зареєстровано
в Міністерстві юстиції України
27 лютого 2001 р. за N 173/5364

ПРАВИЛА СКЛАДАННЯ І ПОДАННЯ ЗАЯВКИ НА ВИНАХІД ТА ЗАЯВКИ НА КОРИСНУ МОДЕЛЬ

1. Загальні положення

1.1. Ці Правила розроблені відповідно до Закону України "Про охорону прав на винаходи і корисні моделі" (далі - Закон), Паризької конвенції про охорону промислової власності від 20 березня 1883 року, яка є чинною на території України з 25 грудня 1991 року, Договору про патентну кооперацію, підписаного 19 червня 1970 року, який є чинним на території України з 25 грудня 1991 року, і визначають вимоги до документів заявки на винахід (секретний винахід) та заявки на корисну модель (секретну корисну модель).

Вимоги Правил є обов'язковими для заявників.

1.2. Перелік визначень та скорочень

ВОІВ - Всесвітня організація інтелектуальної власності;

Договір - Договір про патентну кооперацію;

винахід (корисна модель) - результат інтелектуальної діяльності людини в будь-якій сфері технології;

заявка - сукупність документів, необхідних для видачі Установою патенту України на винахід чи патенту України на корисну модель;

заявник - особа, яка подала заявку чи набула прав заявника в іншому встановленому законом порядку;

Інструкція - Інструкція до Договору про патентну кооперацію;

міжнародна заявка - заявка, яка подана згідно з Договором;

МПК - Міжнародна патентна класифікація;

особа - фізична або юридична особа;

представник - представник у справах інтелектуальної власності, зареєстрований згідно з Положенням про представників у справах інтелектуальної власності (патентних повірених), затвердженим постановою Кабінету Міністрів України від 10 серпня 1994 року N 545, або інша довірена особа;

секретний винахід (секретна корисна модель) - винахід (корисна модель), що містить інформацію, віднесену до державної таємниці;

Укрпатент - Державне підприємство "Український інститут промислової власності" Міністерства освіти і науки України - уповноважений Установою державний заклад для розгляду і проведення експертизи заявок;

Установа - Міністерство освіти і науки України.

2. Винахід та корисна модель як об'єкти правової охорони

2.1. Відповідно до статті 1 Закону винахід (корисна модель) - це результат інтелектуальної діяльності людини в будь-якій сфері технології.

2.2. Згідно з частиною 1 статті 6 Закону правова охорона надається винаходу (корисній моделі), що не суперечить публічному порядку, принципам гуманності і моралі та відповідає умовам патентоздатності, визначеним статтею 7 Закону.

2.2.1. Винахід відповідає умовам патентоздатності, якщо він є новим, має винахідницький рівень і є промислово придатним.

2.2.2. Корисна модель відповідає умовам патентоздатності, якщо вона є новою і промислово придатною.

2.3. Відповідно до частини 2 статті 6 Закону об'єктом винаходу (корисної моделі), правова охорона якому (якій) надається згідно з Законом, може бути:

- продукт;
- процес (спосіб);
- застосування відомого продукту чи процесу.

Для цілей подання заявки продукт чи процес вважається відомим, якщо він розкритий у будь-якому джерелі інформації, у тому числі в будь-якій заявці на винахід (корисну модель), зокрема в заявці, що подається.

2.3.1. Продукт як об'єкт технології - це матеріальний об'єкт як результат діяльності людини. Таким продуктом, зокрема, є пристрій, механізм, система (комплекс) взаємодіючих пристроїв, споруда, виріб, речовина, штам мікроорганізму, культура клітин рослини і тварини та інший біологічний матеріал, у тому числі трансгенна рослина і тварина.

2.3.2. Процес як об'єкт технології - це дія або сукупність дій, виконуваних щодо продуктів та інших матеріальних об'єктів за допомогою принаймні одного продукту і спрямованих на досягнення певного технічного результату. Таким процесом, зокрема, є виготовлення, обробка, переробка продукту та контролювання його якості, перетворення речовини, енергії, даних, вимірювання параметрів, діагностування, лікування, керування процесом, який є об'єктом технології.

2.4. Відповідно до частини 3 статті 6 Закону правова охорона не поширюється на такі об'єкти технології:

- сорти рослин і породи тварин;
- біологічні у своїй основі процеси відтворення рослин та тварин, що не належать до небіологічних та мікробіологічних процесів;
- топографії інтегральних мікросхем;

- результати художнього конструювання.

2.5. Не визнаються винаходами (корисними моделями) в значенні пункту 1.2 цих Правил власне:

- відкриття, наукові теорії та математичні методи;
- методи інтелектуальної, господарської, організаційної та комерційної діяльності (планування, фінансування, постачання, обліку, кредитування, прогнозування, нормування тощо);
- правила виконання фізичних вправ, проведення ігор, конкурсів, аукціонів;
- проекти та схеми планування споруд, будинків, територій;
- умовні позначення (дорожні знаки, маршрути, коди, шрифти тощо), розклади, інструкції;
- комп'ютерні програми;
- форма представлення інформації (наприклад, у вигляді таблиці, діаграми, графіка, за допомогою акустичних сигналів, вимовляння слів, візуальних демонстрацій, книг, аудіо- та відеодисків).

2.6. Згідно з частиною 4 статті 12 Закону заявка на винахід повинна стосуватися одного винаходу або групи винаходів, пов'язаних єдиним винахідницьким задумом (вимога єдності винаходу).

2.6.1. Група винаходів визнається пов'язаною єдиним винахідницьким задумом, якщо має місце технічний взаємозв'язок між цими винаходами, що виражається однією або сукупністю однакових чи відповідних суттєвих ознак, які визначають внесок у рівень техніки кожного із заявлених винаходів, які розглядаються в сукупності.

2.6.2. Визначення того, чи є група винаходів настільки взаємозв'язаною, що вона утворює єдиний винахідницький задум, повинно проводитись незалежно від того, заявляються ці винаходи в окремих пунктах або як альтернатива в одному пункті формули винаходу.

2.6.3. Вимога єдності винаходу визнається дотриманою, якщо:

- заявка стосується одного винаходу, тобто одного продукту, процесу (способу), у тому числі нового застосування відомого продукту чи процесу;
- заявка стосується одного винаходу, який охарактеризований з розвитком або уточненням окремих конкретних варіантів його здійснення, що не супроводжується заміною чи вилученням окремих ознак, наведених у незалежному пункті формули винаходу;
- заявка стосується групи винаходів, які пов'язані єдиним винахідницьким задумом.

Вимозі єдності може відповідати група винаходів, зокрема, якщо заявка стосується:

- винаходів, один з яких призначений для одержання (виготовлення) іншого, наприклад, пристрій або речовина та процес одержання (виготовлення) зазначеного пристрою або речовини в цілому чи їх частини;
- винаходів, один з яких призначений для здійснення іншого, наприклад, процес і пристрій для здійснення зазначеного процесу в цілому чи однієї з його дій;
- винаходів, один з яких призначений для використання іншого (в іншому), наприклад процес або пристрій та його частина;

- процес і речовина, яка призначена для використання в зазначеному процесі; нове застосування відомого пристрою або речовини та процес з їх новим застосуванням;

- нове застосування відомого пристрою або речовини та пристрій або композиція, складовою частиною яких вони є, тощо;

- винаходів, які є об'єктами одного виду, однакового призначення і які забезпечують одержання одного і того самого технічного результату (варіанти).

2.7. Заявка на корисну модель повинна стосуватися однієї корисної моделі.

Вимога єдиності корисної моделі визнається дотриманою, якщо:

- заявка стосується однієї корисної моделі, тобто одного продукту, процесу (способу), у тому числі нового застосування відомого продукту чи процесу;

- заявка стосується однієї корисної моделі, яка охарактеризована з розвитком або уточненням окремих конкретних варіантів її здійснення, що не супроводжується зміною чи вилученням окремих ознак, наведених у незалежному пункті формули.

3. Оформлення документів

3.1. Склад заявки

Заявка повинна містити:

- заяву про видачу патенту України на винахід (корисну модель);

- опис винаходу (корисної моделі);

- формулу винаходу (корисної моделі);

- креслення (якщо на них є посилання в описі);

- реферат.

3.2. Оформлення документів заявки

3.2.1. Документи заявки, а саме: заяву про видачу патенту, опис і формулу винаходу (корисної моделі), креслення і реферат подають у трьох примірниках. Документи, які потребують подальшого перекладу, можуть бути подані мовою оригіналу в одному примірнику, а їх переклад - у трьох примірниках.

3.2.2. Усі документи заявки на винахід (корисну модель) слід оформляти таким чином, щоб можна було зберігати їх тривалий час і безпосередньо репродукувати в необмеженій кількості копій.

3.2.3. Документи заявки друкують на аркушах білого паперу форматом 210 x 297 мм. Кожний документ заявки починають на окремому аркуші, при цьому другий і наступні аркуші нумерують арабськими цифрами.

Кожний аркуш використовують лише з одного боку з розміщенням рядків паралельно меншому боку аркуша.

Мінімальний розмір полів аркушів опису, формули, реферату становить, мм:

ліве - 25;

верхнє - 20;

праве і нижнє - 20.

Креслення виконують на аркушах білого паперу форматом 210 x 297 мм.

Мінімальний розмір полів аркушів креслень становить, мм:

ліве - 25;

верхнє - 25;

праве - 10;

нижнє - 15.

3.2.4. Усі документи друкують шрифтом чорного кольору. Текст опису, формули винаходу (корисної моделі) і реферату друкують через 2 інтервали або через 1,5 інтервалу при комп'ютерному наборі з висотою літер не менше ніж 2,1 мм.

3.2.5. Латинські назви, латинські і грецькі літери, графічні символи, математичні і хімічні формули допускається вписувати чорнилом, пастою або тушшю чорного кольору.

3.2.6. Бібліографічні дані джерел інформації в документах заявки наводяться таким чином, щоб можна було знайти це джерело інформації.

3.3. Графічні зображення

3.3.1. Графічні зображення (власне креслення, схеми, діаграми) виконують відповідно до правил креслення, на щільному, білому, гладкому папері чорними чіткими лініями і штрихами, які не витираються, без розтушовування і розмальовування.

3.3.2. Масштаб і чіткість зображень вибирають такими, щоб при репродукуванні з лінійним зменшенням розмірів до 2/3 можливо було розпізнати всі деталі.

Висота цифр і літер має бути не менше 3,2 мм. Цифрові та літерні позначення мають бути чіткими, товщина їх ліній повинна відповідати товщині ліній зображення. Цифри та літери не слід брати в дужки та лапки.

3.3.3. На кресленнях використовують переважно прямокутні (ортогональні) проекції (у різних видах, розрізах й перерізах), в окремих випадках допускається також використання аксонометричної проекції.

Кожний елемент на кресленні виконують пропорційно всім іншим елементам за винятком випадків, коли для чіткого зображення елемента необхідне розрізнення пропорцій.

3.3.4. Розміри на кресленнях не позначають, їх наводять, за потреби, в описі.

Креслення виконують без будь-яких написів, за винятком необхідних слів, таких як "вода", "пара", "відкрито", "закрито", "розріз за А-А".

3.3.5. Окремі фігури розміщують таким чином, щоб аркуші були максимально заповненими і креслення можна було читати при вертикальному розташуванні довгих боків аркуша.

Якщо фігури, що розміщені на двох і більше аркушах, являють собою частини єдиного креслення, то їх розміщують таким чином, щоб це креслення можна було скомпонувати без пропусків будь-якої із зображених на різних аркушах фігур.

На одному аркуші креслення можна розміщувати декілька фігур, при цьому слід чітко відмежовувати їх одну від одної.

3.3.6. Елементи фігур позначають арабськими цифрами відповідно до посилань на них у описі винаходу (корисної моделі). Одні й ті самі елементи на декількох фігурах позначають одними й тими ж цифрами.

Позначення, про які не згадують в описі винаходу (корисної моделі), на кресленнях не проставляють і навпаки.

3.3.7. Якщо графічні зображення представлені у вигляді схеми, то при її виконанні застосовують стандартизовані умовні графічні позначення.

Якщо схема представлена у вигляді прямокутників як графічних позначень елементів, то крім цифрового позначення безпосередньо в прямокутник, якщо це можливо, вписують і назву елемента. Якщо розміри графічного зображення елемента не дозволяють цього зробити, то назву елемента можна зазначити на виносній лінії (за потреби, у вигляді напису під цим елементом).

На схемах одного виду допускається зображення окремих елементів схем іншого виду (наприклад, на електричній схемі допускається зображення елементів кінематичних, гідравлічних схем тощо).

3.3.8. Кожне графічне зображення нумерується послідовно арабськими цифрами (фіг. 1, фіг. 2 тощо) незалежно від виду цього зображення (креслення, схема, діаграма тощо) і нумерації аркушів відповідно до черговості наведення їх у тексті опису. Якщо опис винаходу (корисної моделі) пояснює лише одне графічне зображення, то воно не має нумерації.

3.4. Хімічні формули

У документах заявки можуть бути використані хімічні формули.

Структурні формули хімічних сполук подають (як і креслення) з нумерацією кожної структурної формули як окремої фігури і наведенням посилань на відповідні позначення.

При написанні структурних хімічних формул слід використовувати загальноживані символи елементів і чітко вказувати зв'язки між елементами і радикалами.

3.5. Математичні формули і символи

В описі, формулі і рефераті винаходу (корисної моделі) можуть бути використані математичні вирази (формули) і символи.

Форма подання математичного виразу не регламентується.

Усі літерні позначення, які є в математичних формулах, мають бути розшифровані. При цьому розшифрування літерних позначень подають у порядку їх використання в формулі.

Для позначення інтервалів між величинами допускається використання знаку "-" (від і до), в інших випадках слід писати словами "від" і "до".

При вираженні величин у відсотках знак відсотка (%) слід ставити після числа. Якщо величин декілька, то знак відсотка ставлять перед їх переліком і відокремлюють від них двокрапкою.

Математичні позначення ">", "<", "=" та інші використовуються лише в математичних формулах, а в тексті їх слід писати словами (більше, менше, дорівнює тощо).

Перенос у математичних формулах допускається лише по знаку.

Пояснення до математичної формули слід писати стовпцем і після кожного рядка ставити крапку з комою.

3.6. Вимоги до оформлення документів заявки, визначені Правилами, застосовуються також до будь-яких матеріалів, поданих після подання заявки, наприклад, до сторінок, що містять виправлення, та до змінених пунктів формули винаходу (корисної моделі).

4. Загальні вимоги до змісту документів заявки

4.1. Заявку складають українською мовою.

Якщо опис і формулу винаходу (корисної моделі) викладено іншою мовою, то для збереження дати подання їх переклад повинен надійти до Укрпатенту протягом двох місяців від дати подання заявки.

4.2. Матеріали заявки не повинні містити висловів, креслень, малюнків, фотографій та будь-яких інших матеріалів, що суперечать публічному порядку, принципам гуманності і моралі, зневажливих висловлювань стосовно винаходів (корисних моделей) та результатів діяльності інших осіб, а також відомостей і матеріалів, які вочевидь не стосуються або не є необхідними для визнання документів заявки такими, що відповідають вимогам Правил.

4.3. У формулі, описі, рефераті і пояснювальних матеріалах до опису використовують, як правило, стандартизовані терміни і скорочення, а за їх відсутності - загальноживані в науковій і технічній літературі.

При використанні термінів і позначень, що не є загальноживаними, необхідно пояснити їх значення при першому вживанні в тексті.

Усі умовні позначення слід розшифровувати.

4.4. У описі, формулі винаходу (корисної моделі) та рефераті необхідно зберігати єдиність термінології, тобто одні і ті самі ознаки в зазначених документах повинні називатися однаково. Вимога єдності термінології стосується також умовних позначень і розмірності фізичних одиниць, які використовуються в матеріалах заявки.

Назва винаходу (корисної моделі), за потреби, може містити символи латинської абетки та цифри. Використання символів інших абеток, спеціальних знаків у назві не допускається.

Одиниці вимірювання фізичних величин переважно вживаються в одиницях діючої Міжнародної системи одиниць.

5. Заява про видачу патенту

5.1. Заяву про видачу патенту України на винахід (корисну модель) слід подавати українською мовою за формою, яка наведена в додатку 1 до Правил. Якщо відомості не можуть бути повністю розміщені за браком місця у відповідних графах, то їх наводять на додатковому аркуші за тією самою формою із зазначенням у відповідній графі заяви - "див. на окремому аркуші".

5.2. У графі, що розташована у верхній частині заяви (без зазначення коду), заявник зазначає порядковий номер заявки, визначений ним. При цьому реквізит "дата одержання" заповнюється Укрпатентом під час одержання заявки.

5.3. Графи з кодами (21), (22), що розташовані у верхній частині заяви, заявником не заповнюються, вони призначені для зазначення реквізитів заявки після її подання до Установи.

5.4. Пункт 5.4 розділу 5 виключено

5.5. Графи з кодами (86) і (87) заповнюються у випадку прийняття міжнародної заявки, що містить зазначення України, на експертизу. За кодом (86) зазначають реєстраційний номер та дату подання міжнародної заявки, установлені відомством-одержувачем. У графі за кодом (87) зазначаються номер і дата міжнародної публікації міжнародної заявки.

5.6. У графі, що містить прохання видати патент України, необхідно зазначити, який різновид патенту просить видати заявник, зробивши у відповідній клітинці позначку "X".

За кодом (71) для фізичної особи (фізичних осіб) зазначають повне ім'я, місце проживання; для юридичної особи (юридичних осіб) зазначають повне найменування (згідно з установчими документами), місцезнаходження.

Якщо заявником є винахідник, декілька винахідників чи всі винахідники, то їх місце проживання наводять на звороті заяви у графі за кодом (72).

Для іноземної особи здійснюється транслітерація (передача транскрипційних знаків певної мови літерами української абетки) повного імені або найменування зазначеної особи. Після українського зазначення наводять у дужках ці самі відомості мовою оригіналу. Місце проживання або місцезнаходження заявника (за потреби) наводять мовою оригіналу і зазначають код держави згідно із стандартом BOIB ST.3.

Для заявників - юридичних осіб України зазначають код відповідно до Єдиного державного реєстру підприємств та організацій України (ЄДРПОУ), для заявників, що проживають чи мають постійне місцезнаходження за межами України, зазначають код держави згідно із стандартом BOIB ST.3.

Якщо заявників декілька, то зазначені відомості наводяться для кожної особи окремо.

5.7. Якщо заявник має підстави скористатися правом пріоритету попередньої заявки відповідно до статті 15 Закону, то у відповідній клітинці заяви необхідно зробити позначку "X" і зазначити номер та дату подання попередньої заявки. Відомості про попередню заявку, подану в державі - учасниці Паризької конвенції, наводять за кодами (31), (32), (33). За кодом (33) зазначають код держави, до якої подано попередню заявку, відповідно до стандарту BOIB ST.3. Відомості про попередню заявку, подану до Установи, наводять за кодом (66). Відомості про попередню заявку, з якої виділено цю заявку, наводять за кодом (62). Якщо попередніх заявок декілька, то наводять відомості щодо кожної заявки. Відомості про заявку, додаткові матеріали до якої оформлені відповідно до частини 7 статті 16 Закону як ця заявка, наводять за кодом (62).

5.8. За кодом (54) наводять повну назву винаходу (групи винаходів) чи корисної моделі, яка повинна збігатися з назвою, наведеною в описі.

5.9. За кодом (98) зазначають адресу для листування між заявником та Укрпатентом, повне ім'я або найменування адресата. Листування може здійснюватись за будь-якою зручною для заявника адресою на території України. За наявності телефону, факсу чи іншого засобу зв'язку їх вказують.

5.10. Якщо заявник користується послугами представника, то за кодом (74) зазначають повне ім'я та реєстраційний номер представника у справах інтелектуальної власності або повне ім'я іншої довіреної особи.

5.11. Якщо заявник бажає прискорити публікацію заявки, у відповідній клітинці треба зробити позначку "X".

5.12. Розділ заяви "Перелік документів, що додаються" заповнюють за допомогою позначок "X" у відповідних клітинках із зазначенням кількості примірників і аркушів кожного документа. У клітинці "інші документи", якщо такі є в матеріалах заяви, необхідно зазначити назву документа.

5.13. Якщо право на подання заявки й одержання патенту передано винахідником чи роботодавцем правонаступнику, то в графі "Підстави щодо виникнення права на подання заявки і одержання патенту" відповідну підставу зазначають позначкою "X". Якщо заявником (заявниками) є єдиний винахідник чи всі винахідники, то ця графа не заповнюється.

5.14. За кодом (72) наводять дані про винахідника (винахідників): повне ім'я та місце проживання. Для іноземного винахідника здійснюється транслітерація (передача транскрипційних знаків певної мови літерами української абетки) повного імені і поряд, у дужках, ці самі дані мовою оригіналу, а замість його місця проживання проставляють назву держави та її код згідно із стандартом BOIB ST.3. Якщо винахідники є заявниками, то вони проставляють підписи у правій графі.

5.15. Якщо винахідник (винахідники) не бажає (бажають) бути згаданим (згаданими) у публікації відомостей про заявку та (або) відомостей про видачу патенту, то у відповідній графі заяви робиться про це запис, що підписується винахідником (винахідниками), який (які) не бажає (бажають) бути згаданим (згаданими).

5.16. Заповнення останньої графи заяви "Підпис(и) заявника(ів)" є обов'язковим, крім випадку, коли всі заявники є винахідниками і їх підписи проставлені в графі за кодом (72).

Якщо заявником є юридична особа, то заяву підписує особа, що має на це повноваження. Підпис складається з повного найменування посади особи, яка підписує заяву, особистого підпису, ініціалів, прізвища і скріплюється печаткою. Особистий підпис може бути власноручним, принтерним (у вигляді виведеної з комп'ютера друкованої копії) або штамповим.

Якщо заявник доручив ведення справ за заявкою представнику, то останній може ставити свій підпис замість заявника.

(У цій графі також проставляють дату підпису.

Якщо будь-які відомості наводять на додатковому аркуші, то його треба підписати в такому самому порядку.

6. Опис винаходу (корисної моделі)

6.1. Призначення опису

Опис повинен розкривати суть винаходу (корисної моделі) настільки ясно і повно, щоб його (її) міг здійснити фахівець у зазначеній галузі.

Опис необхідно викладати в порядку, зазначеному в Правилах.

6.2. Структура опису

6.2.1. Опис починається із зазначення індексу рубрики діючої редакції МПК, до якої належить винахід (корисна модель), назви винаходу і містить такі розділи:

галузь техніки, до якої належить винахід (корисна модель);

рівень техніки;

суть винаходу (корисної моделі);

перелік фігур креслення (якщо на них є посилання в описі);

відомості, які підтверджують можливість здійснення винаходу (корисної моделі).

6.2.2. Для кращого розуміння і більш стислого викладення опису дозволяється інша послідовність наведення розділів або їх частин, якщо цього вимагає характер винаходу (корисної моделі).

6.2.3. Не допускається заміна розділу опису в цілому або його частини посиланням на інформаційне джерело, що містить необхідні відомості, навіть якщо це опис до раніше поданої заявки чи опис до охоронного документа.

6.3. Назва винаходу (корисної моделі) повинна відповідати суті винаходу (корисної моделі) і, як правило, характеризувати його (її) призначення.

Назву винаходу (корисної моделі) слід викладати в однині.

Винятки складають:

- назви, які не вживаються в однині;

- назви винаходів (корисних моделей), що є хімічними сполуками, охоплені загальною структурною формулою.

Назва групи винаходів, що є об'єктами, один з яких призначений для одержання (виготовлення), здійснення або використання іншого, повинна містити повну назву одного винаходу і скорочену - іншого.

Назва групи винаходів, що є об'єктами, один з яких призначений для використання в іншому, повинна містити повні назви винаходів, які входять до групи.

Назва групи винаходів, що є варіантами, повинна містити назву одного об'єкта групи із зазначенням у дужках слова "варіанти".

6.4. Галузь техніки, до якої належить винахід (корисна модель)

У цьому розділі зазначають галузь техніки, до якої належить винахід (корисна модель), а також, за потреби, галузь застосування винаходу (корисної моделі). Якщо таких галузей декілька, то зазначають ті з них, які мають перевагу.

6.5. Рівень техніки

6.5.1. У розділі "Рівень техніки" наводять рівень техніки, відомий заявнику, і який можна вважати корисним для розуміння винаходу (корисної моделі) і його (її) зв'язку з відомим рівнем.

Зокрема, наводять дані про відомі заявнику аналоги винаходу (корисної моделі) з виділенням серед них аналога, найбільш близького за сукупністю ознак до винаходу (корисної моделі).

6.5.2. Аналог винаходу (корисної моделі) - це засіб того самого призначення, який відомий з джерел, що стали загальнодоступними до дати подання заявки до Установи, або, якщо заявлено пріоритет, до дати пріоритету, і характеризується сукупністю ознак, подібних до сукупності суттєвих ознак винаходу (корисної моделі).

Якщо аналогів декілька, то останнім описують найближчий аналог.

При описуванні кожного з аналогів наводять бібліографічні дані джерела інформації, де він розкритий, його ознаки із зазначенням тих з них, що збігаються з суттєвими ознаками винаходу (корисної моделі), що заявляється, та зазначають відомі заявнику причини, що перешкоджають одержанню очікуваного технічного результату.

Для виявлення та обґрунтування причин, що перешкоджають при використанні найближчого аналога одержанню очікуваного технічного результату, необхідно проаналізувати технічні властивості аналога, обумовлені сукупністю притаманних йому ознак, характер виявлення цих властивостей при його використанні і показати їх недостатність для досягнення очікуваного технічного результату.

6.5.3. При описуванні групи винаходів відомості про аналоги наводять для кожного винаходу.

6.6. Суть винаходу (корисної моделі)

6.6.1. Суть винаходу (корисної моделі) виражається сукупністю суттєвих ознак, достатніх для досягнення технічного результату, який забезпечує винахід (корисна модель).

Ознаки належать до суттєвих, якщо вони впливають на технічний результат, якого можна досягти, тобто перебувають у причинно-наслідковому зв'язку із зазначеним результатом.

6.6.2. У цьому розділі детально розкривають технічну задачу, на вирішення якої направлений винахід (корисна модель), та технічний результат, якого можна досягти при здійсненні винаходу (корисної моделі).

Технічна задача, як правило, полягає у створенні об'єкта, характеристики якого відповідають заданим вимогам. Цим об'єктом може бути пристрій, спосіб тощо.

6.6.3. Під технічним результатом розуміють виявлення нових властивостей або покращання характеристик відомих властивостей об'єкта винаходу (корисної моделі), що можуть бути одержані при здійсненні винаходу (корисної моделі).

Технічний результат може бути виражений, наприклад, у зменшенні чи збільшенні крутного моменту, у зниженні чи підвищенні коефіцієнта тертя, зменшенні чи збільшенні частоти або амплітуди коливань, у зменшенні спотворювань сигналу, у структурному перетворенні в процесі кристалізації, у поліпшенні контакту робочого органу із середовищем тощо.

Технічним результатом може бути одержання технічних засобів певного призначення уперше.

Рекомендується навести також й інші відомі заявнику види технічного результату, одержання яких забезпечує винахід (корисна модель), у тому числі і в конкретних формах його використання.

Для групи винаходів зазначені відомості, у тому числі і стосовно технічного результату, наводяться для кожного винаходу.

У цьому розділі, якщо це можливо, обґрунтовують причинно-наслідковий зв'язок між ознаками винаходу (корисної моделі) й очікуваним технічним результатом.

6.7. Перелік фігур креслення

У цьому розділі опису, крім переліку фігур, наводять стислі пояснення того, що зображено на кожній з них.

Якщо суть винаходу (корисної моделі) пояснюють інші ілюстративні матеріали (наприклад, фотографії), то наводять стисле пояснення їх змісту.

Таблиці нумерують окремо.

6.8. Відомості, які підтверджують можливість здійснення винаходу (корисної моделі)

6.8.1. У цьому розділі розкривають можливість одержання зазначеного в розділі "Суть винаходу (корисної моделі)" технічного результату при здійсненні винаходу (корисної моделі).

6.8.2. Можливість здійснення винаходу (корисної моделі), суть якого(ої) характеризують з використанням ознаки, яку подано загальним поняттям, зокрема, на рівні функціонального узагальнення, підтверджують або описом засобу для реалізації цієї ознаки безпосередньо в матеріалах заявки, або посиланням на відомість такого засобу чи методів його одержання.

6.8.3. Якщо для характеристики винаходу (корисної моделі) використовують виражені у вигляді інтервалу значень кількісні ознаки, то у прикладах здійснення винаходу (корисної моделі) мають бути наведені відомості, що підтверджують можливість одержання технічного результату у межах зазначеного інтервалу.

6.9. Підпис

Опис винаходу (корисної моделі) підписують у тому самому порядку, що й заяву про видачу патенту.

7. Формула винаходу (корисної моделі)

7.1. Призначення формули винаходу (корисної моделі) і вимоги до формули

7.1.1. Формула винаходу (корисної моделі) призначена для визначення обсягу правової охорони, яка надається патентом.

7.1.2. Формула винаходу (корисної моделі) повинна виражати його (її) суть і викладатися ясно та стисло.

7.1.3. Формула винаходу (корисної моделі) визнається такою, що виражає суть винаходу (корисної моделі), якщо вона містить сукупність його (її) суттєвих ознак, достатню для досягнення зазначеного заявником технічного результату.

7.1.4. Формула винаходу (корисної моделі) повинна базуватися на описі й характеризувати винахід (корисну модель) тими самими поняттями, що містить опис винаходу (корисної моделі).

7.1.5. Ознаки винаходу (корисної моделі) у формулі винаходу (корисної моделі) викладають таким чином, щоб забезпечити можливість їх ідентифікації, тобто однозначного розуміння їх змісту фахівцем на основі відомого рівня техніки.

7.1.6. Якщо заявка містить креслення, то для кращого розуміння ознак, зазначених у формулі винаходу (корисної моделі), у їх взаємозв'язку з відповідними позиціями на кресленнях допускається після зазначення ознаки у формулі винаходу (корисної моделі) проставляти відповідні позиції в дужках. При цьому зазначення позиції не обмежує обсяг правової охорони, що визначається формулою.

7.1.7. Характеристика ознаки винаходу (корисної моделі) у формулі винаходу (корисної моделі) не може бути замінена посиланням на опис чи креслення. Заміна допускається у виняткових випадках, коли неможливо виразити ознаку інакше. Заявник повинен показати, що така необхідність існує.

7.1.8. Ознаку винаходу (корисної моделі) доцільно характеризувати загальним поняттям (що виражає функцію, властивість тощо), яке охоплює різні окремі форми його реалізації, якщо саме ці характеристики, які містяться в загальному понятті, забезпечують у сукупності з іншими ознаками досягнення зазначеного заявником технічного результату.

Якщо таке поняття відсутнє або узагальнення неправомірне, то ознака винаходу (корисної моделі) може бути виражена як альтернатива.

Ознака винаходу (корисної моделі) може бути виражена як альтернатива за умови, що така ознака при будь-якому зазначеному в альтернативі виборі у сукупності з іншими ознаками забезпечує досягнення одного і того самого технічного результату.

7.2. Структура формули винаходу (корисної моделі)

Формула винаходу (корисної моделі) може бути одноланковою чи багатоланковою і включати відповідно один або декілька пунктів.

7.2.1. Одноланкову формулу винаходу (корисної моделі) застосовують для характеристики одного винаходу (корисної моделі) сукупністю суттєвих ознак, які не мають розвитку чи уточнення щодо окремих випадків його виконання або використання.

7.2.2. Багатоланкову формулу винаходу (корисної моделі) застосовують для характеристики одного винаходу (корисної моделі) з розвитком і (або) уточненням сукупності його (її) ознак стосовно деяких випадків виконання і використання винаходу (корисної моделі) або для характеристики групи винаходів.

7.2.3. Багатоланкова формула, що характеризує один винахід (корисну модель), має один незалежний пункт і наступний (наступні) за ним залежний (залежні) пункт (пункти).

7.2.4. Багатоланкова формула, що характеризує групу винаходів, має декілька незалежних пунктів, кожний з яких характеризує один з винаходів групи. При цьому кожний з винаходів групи може бути охарактеризований із залученням залежних пунктів, підпорядкованих відповідному незалежному пункту.

7.2.5. При складанні багатоланкової формули дотримуються таких правил:

- незалежні пункти, як правило, не повинні містити посилань на інші пункти формули, однак такі посилання допускаються, якщо вони дають змогу викласти даний незалежний пункт без повторення в ньому повністю змісту інших пунктів;

- залежні пункти формули групуються разом з тим незалежним пунктом, якому вони підпорядковані, у тому числі, коли для характеристики різних винаходів групи залучаються залежні пункти однакового змісту;

- пункти багатоланкової формули винаходу (корисної моделі) нумеруються арабськими цифрами, починаючи з 1 (у порядку їх викладення).

7.3. Складання формули винаходу (корисної моделі)

7.3.1. Пункт формули винаходу (корисної моделі) складається, як правило, з обмежувальної частини, яка включає ознаки винаходу (корисної моделі), які збігаються з ознаками найближчого аналога, у тому числі родове поняття, що характеризує призначення об'єкта, та відмітної частини, яка включає ознаки, що відрізняють винахід (корисну модель) від найближчого аналога.

Обмежувальна й відмітна частини пункту формули відокремлюються одна від одної виразом "який (яка, яке) відрізняється тим, що ...".

Без поділу на обмежувальну й відмітну частини, зокрема, складають формулу винаходу (корисної моделі), яка характеризує:

- індивідуальну сполуку;
- штам мікроорганізму, культуру клітин рослин і тварин;
- нове застосування відомого продукту чи процесу;
- винахід (корисну модель), що не має аналогів.

Формулу (або кожний пункт багатоланкової формули) викладають одним реченням.

7.3.2. Незалежний пункт формули винаходу (корисної моделі) повинен стосуватися лише одного винаходу (однієї корисної моделі) або групи винаходів, заявлених як альтернатива.

У незалежний пункт формули винаходу чи корисної моделі (або в кожний незалежний пункт формули, що характеризує групу винаходів) включають сукупність ознак, достатніх для досягнення технічного результату. Зазначена сукупність ознак визначає обсяг правової охорони.

7.3.3. При складанні незалежного пункту формули слід ураховувати, що сукупність ознак, достатніх для досягнення технічного результату, повинна бути передана певним набором ознак, властивих цьому об'єкту.

7.3.4. Незалежний пункт формули винаходу (корисної моделі) не визнається таким, що стосується одного винаходу (корисної моделі), якщо він містить:

- викладені як альтернатива ознаки, які не забезпечують одержання того самого технічного результату, або викладені як альтернатива групи ознак, причому кожна з альтернативних груп включає кілька функціонально самостійних ознак (вузол або деталь пристрою; операція способу, речовина, матеріал або прилад, застосовані в способі; інгредієнт композиції і т. ін.), у тому числі, коли вибір однієї з таких альтернативних ознак залежить від вибору, який зроблено щодо іншої (інших) ознаки (ознак);

- характеристику винаходів, які стосуються об'єктів різного виду чи сукупності засобів, кожний з яких має своє власне призначення, а в цілому зазначена сукупність не реалізує спільного призначення.

7.3.5. До залежного пункту формули винаходу (корисної моделі) включають ознаки, що розвивають чи уточнюють сукупність ознак, зазначену в незалежному пункті формули, у тому числі шляхом розвитку чи уточнення окремих ознак цієї сукупності, та необхідні лише в окремих випадках виконання винаходу (корисної моделі) або його (її) використання.

7.3.6. Обмежувальна частина залежного пункту формули включає родові поняття, що відображає призначення винаходу (корисної моделі), викладене, як правило, скорочено в порівнянні з наведеним у незалежному пункті, і містить посилання на незалежний пункт і/або залежний (залежні) пункт (пункти), якого (яких) він стосується.

7.3.7. Підпорядкованість залежних пунктів незалежному може бути безпосередньою і опосередкованою, тобто з посиланням на один або декілька залежних пунктів.

7.3.8. Безпосередню підпорядкованість залежного пункту застосовують тоді, коли для характеристики винаходу (корисної моделі) в окремому випадку його виконання чи використання поряд із ознаками цього пункту необхідні лише ознаки, зазначені в незалежному пункті формули.

7.3.9. Опосередковану підпорядкованість залежного пункту незалежному застосовують, якщо для зазначеної характеристики, окрім ознак незалежного пункту формули, необхідні ще й ознаки одного чи кількох інших залежних пунктів формули.

7.3.10. При підпорядкованості залежного пункту декільком пунктам формули посилання на них зазначають з використанням альтернативи.

7.3.11. У залежному пункті формули, що характеризує один об'єкт, в усіх випадках під поняттям "Пристрій за п. 1" розуміють повний зміст першого пункту формули, а саме сукупність усіх без винятку ознак, наведених у його обмежувальній та відмітній частинах.

7.3.12. Якщо залежний пункт сформульовано таким чином, що має місце заміна або вилучення ознаки незалежного пункту формули, якому він підпорядкований, то залежний пункт не може бути визнаний таким, що разом із зазначеним незалежним пунктом характеризує один винахід (корисну модель).

7.4. Підпис

Формулу винаходу (корисної моделі) підписують у тому самому порядку, що й заяву про видачу патенту.

8. Креслення

8.1. Графічні зображення (власне креслення, схеми, діаграми тощо) оформлюють на окремому аркуші (окремих аркушах). У правому верхньому куті кожного аркуша зазначають назву винаходу (корисної моделі).

8.2. Для пояснення суті винаходу (корисної моделі) як додаток до інших графічних матеріалів можуть бути подані фотографії. У виняткових випадках фотографії можуть бути подані як основний вид ілюстративних матеріалів, наприклад, для ілюстрації етапів виконання хірургічних операцій.

Формат фотографій повинен бути таким, щоб не виходив за розміри полів аркушів документів заявки. Фотографії малого формату слід наклеювати на аркуші встановленого формату з дотриманням вимог до якості аркуша.

9. Реферат

9.1. Реферат є скороченим викладом змісту опису винаходу (корисної моделі), який включає назву винаходу (корисної моделі), характеристику галузі техніки, якої стосується винахід (корисна модель), і (або) галузь його (її) застосування, якщо це не зрозуміло з назви, характеристику суті винаходу (корисної моделі) із зазначенням технічного результату, якого мають досягти. Суть винаходу (корисної моделі) в рефераті характеризують шляхом вільного викладу формули, переважно такого, при якому зберігаються всі суттєві ознаки кожного незалежного пункту.

9.2. Реферат складають лише з інформаційною метою. Він не може братися до уваги з іншою метою, зокрема для тлумачення формули винаходу (корисної моделі) і визначення рівня техніки.

Реферат складають таким чином, щоб він міг служити ефективним засобом пошуку у відповідній галузі техніки.

9.3. Рекомендований обсяг тексту реферату становить до 1000 знаків.

Текст реферату слід викладати окремими короткими реченнями і уникати складних у стилістичному плані зворотів.

Математичні та хімічні формули, а також креслення можуть бути включені до реферату, якщо без них скласти реферат неможливо. Креслення, наведені в рефераті, мають бути виконані на окремому аркуші і додаватися до реферату. Креслень має бути стільки примірників, скільки примірників містить реферат.

9.4. Реферат може містити також деякі додаткові відомості, зокрема посилання на кількість незалежних і залежних пунктів формули винаходу (корисної моделі), графічних зображень, таблиць.

10. Особливості змісту заявки на винахід щодо пристрою

10.1. Для характеристики об'єкта винаходу "пристрій" використовують, зокрема, такі ознаки:

- наявність конструктивного (конструктивних) елемента (елементів);
- наявність зв'язків між елементами;
- взаємне розташування елементів;
- форму виконання елемента (елементів) або пристрою в цілому;
- форму виконання зв'язків між елементами;
- параметри та інші характеристики елемента (елементів) та їх взаємозв'язок;
- матеріал, з якого виготовлено елемент (елементи) або пристрій в цілому, середовище, що виконує функцію елемента, та інші характеристики.

10.2. Особливості викладення опису винаходу

10.2.1. У розділі опису "Відомості, які підтверджують можливість здійснення винаходу" наводять опис пристрою в статичному стані. При описуванні конструктивних елементів пристрою дають посилання на фігури креслень. Цифрові позначення конструктивних елементів в описі повинні відповідати цифровим позначенням на кресленнях.

10.2.2. Після описування пристрою в статичному стані описують дію (роботу) пристрою або спосіб його використання з посиланням на цифрові позначення елементів конструкції, які зображені на кресленнях і, за потреби, на інші ілюстративні матеріали (епюри, часові діаграми тощо).

У деяких випадках для кращого розуміння винаходу та стислості викладення опису допускається інша послідовність викладення цього розділу.

10.2.3. Якщо пристрій містить елемент, охарактеризований на функціональному рівні, і форма його реалізації передбачає використання багатофункціонального засобу, що програмується (настроюється), то наводять відомості, які підтверджують можливість здійснення таким засобом конкретної, призначеної йому в складі даного пристрою функції. Якщо, крім таких відомостей, наводять алгоритм, наприклад, обчислювальний, то його переважно подають у вигляді блок-схеми або, якщо це можливо, у вигляді відповідного математичного виразу.

10.3. Особливості формули винаходу

10.3.1. Пристрій у формулі характеризують у статичному стані.

У формулі можна зазначити про можливість реалізації елементом пристрою певної функції, про виконання елемента рухомим, наприклад, з можливістю повертання або обертання тощо.

10.3.2. Для усунення невизначеності при характеристиці пристрою сукупність його ознак повинна вказувати не лише на наявність елементів, а й на зв'язки між ними і/або їхнє взаємне розташування.

Посилання на елемент, який не включено до формули, допускається, якщо це посилання не призводить до невизначеності в характеристиці пристрою.

11. Особливості змісту заявки на винахід щодо речовини

11.1. Для характеристики об'єкта винаходу "речовина" використовують такі ознаки:

11.1.1. Для характеристики індивідуальних хімічних сполук, зокрема, використовують:

- для низькомолекулярних сполук - якісний склад (атоми певних елементів), кількісний склад (число атомів кожного елемента); зв'язок між атомами, взаємне розташування їх у молекулі, виражене хімічною структурною формулою, чи в кристалічній решітці;

- для високомолекулярних сполук - хімічний склад і структуру однієї ланки макромолекули, структуру макромолекули в цілому (лінійну, розгалужену), періодичність ланок, молекулярну масу, молекулярно-масовий розподіл, геометрію і стереометрію макромолекули, її кінцеві та бокові групи;

- для індивідуальних сполук з невизначеною структурою - фізико-хімічні та інші характеристики, у тому числі ознаки способу одержання, що дають змогу їх ідентифікувати;

- для індивідуальних сполук, що належать до об'єктів генетичної інженерії, - послідовність нуклеотидів (для фрагментів нуклеїнових кислот) або фізичну карту (для рекомбінантних нуклеїнових кислот і векторів), а також послідовність амінокислот, фізико-хімічні та інші характеристики, що дають змогу їх ідентифікувати.

11.1.2. Для характеристики композицій, зокрема, використовують:

- якісний (інгредієнти) склад;
- кількісний (вміст інгредієнтів) склад;
- структуру композиції;
- структуру інгредієнтів.

11.1.3. Для характеристики речовин, одержаних шляхом ядерного перетворення, зокрема, використовують:

- якісний (ізотопний) склад елемента, кількісний склад (число протонів та нейтронів);

- основні ядерні характеристики: період напіврозпаду, тип та енергію випромінювання (для радіоактивних ізотопів).

11.1.4. Для характеристики композицій невизначеного складу, зокрема, використовують фізико-хімічні, фізичні та утилітарні показники та ознаки способу одержання.

11.2. Особливості викладення опису винаходу

11.2.1. До назви винаходу, що є індивідуальною сполукою, включають її найменування за однією з прийнятих у хімії номенклатур (переважно міжнародної номенклатури хімічних сполук IUPAC); також може бути включене зазначення її конкретного призначення, а для біологічно активних сполук - вид біологічної активності.

11.2.2. При викладенні розділу "Відомості, які підтверджують можливість здійснення винаходу" для винаходу, що є новою індивідуальною сполукою з визначеною структурою, наводять визначену відомими методами структурну формулу, фізико-хімічні константи, описують спосіб, яким вона вперше була

одержана, і показують можливість застосування цієї сполуки за певним призначенням.

11.2.3. Для індивідуальної сполуки, що є об'єктом генетичної інженерії, наводять послідовність нуклеотидів (для фрагментів нуклеїнових кислот) або фізичну карту (для рекомбінантних нуклеїнових кислот і векторів), а також послідовність амінокислот, фізико-хімічні та інші характеристики, що дають змогу їх ідентифікувати. Описують спосіб, яким нова індивідуальна сполука була вперше одержана, і показують можливість застосування цієї сполуки за певним призначенням.

11.2.4. Для біологічно активної сполуки наводять показники кількісних характеристик активності та токсичності і, за необхідності, вибірність дії та інші показники.

11.2.5. Якщо винаходом є група (ряд) нових індивідуальних сполук з визначеною структурою, що описується загальною структурною формулою, то слід підтвердити можливість одержання усіх сполук групи шляхом наведення загальної схеми способу одержання, а також, принаймні, одного прикладу одержання конкретної сполуки групи (ряду). Якщо група (ряд) містить сполуки з різними за хімічною природою радикалами, то кількість прикладів повинна бути достатньою для підтвердження можливості одержання сполук із цими різними радикалами. Для одержаних сполук також наводять їх підтверджені відомими методами структурні формули, фізико-хімічні константи, а також докази можливості реалізації зазначеного призначення із підтвердженням такої можливості щодо деяких сполук з різними за хімічною природою радикалами.

11.2.6. Якщо нова сполука одержана з використанням штаму мікроорганізму, культури клітин рослин чи тварин, то слід навести відомості про спосіб біосинтезу за участю цього штаму мікроорганізму, культури клітин рослин чи тварин, дані про нього, а, за необхідності, і про його депонування.

11.2.7. Якщо нові сполуки є біологічно активними, то наводять показники їх активності і токсичності і, за потреби, вибірність дії та інші показники.

11.2.8. Якщо винахід є проміжною сполукою, то слід показати можливість одержання з неї нового кінцевого продукту з конкретним призначенням чи з біологічно активними властивостями або можливість переробки її у відомий кінцевий продукт.

11.2.9. Якщо винахід є засобом для лікування, профілактики або діагностики певного захворювання, то наводять достовірні дані, що підтверджують його придатність для лікування, профілактики або діагностики зазначеного захворювання. За можливості, наводять відомості, які пояснюють вплив використання цього засобу на етіопатогенез захворювання. Бажано наводити відомості про клінічні випробування із зазначенням способу і дози приймання засобу, результати його випробування на гостру токсичність та спосіб складання рецептури.

11.2.10. Якщо винахід є композицією (сумішшю, розчином, сплавом тощо), то в наведених прикладах зазначають інгредієнти, що входять до складу композиції, їх характеристики і кількісне співвідношення. Якщо композиція містить нову сполуку, то описують спосіб одержання композиції і цієї сполуки.

11.2.11. В усіх прикладах уміст кожного інгредієнта зазначають у такому одиничному значенні, яке відповідає зазначеному у формулі винаходу інтервалу значень (при вираженні кількісного співвідношення інгредієнтів у формулі винаходу у відсотках за масою або за об'ємом сумарний вміст усіх інгредієнтів, що зазначені в прикладі, має дорівнювати 100 %).

11.3. Особливості формули винаходу

11.3.1. У формулу, яка характеризує індивідуальну хімічну сполуку будь-якого походження, включають її назву або позначення. У формулу може бути включене призначення або вид біологічної активності. Для сполуки з визначеною структурою включають структурну формулу, а для сполуки із невизначеною структурою - фізико-хімічні та інші характеристики, що дають змогу її ідентифікувати, зокрема:

- для антибіотиків та інших низькомолекулярних речовин - джерело виділення (штам мікроорганізму або культуру клітин рослин чи тварин), елементний склад, молекулярну масу, оптичну активність речовини, дані спектрального аналізу, колір і фізичний стан речовини, її розчинність та реакції забарвлювання;

- для нативних ферментів - джерело виділення (штам мікроорганізму або культуру клітин рослин чи тварин), субстратну специфічність, молекулярну масу, рН-оптимум, термо- та рН-стабільність, ізоелектричну точку, константу Міхаеліса, інгібітор ферменту;

- для моноклональних антитіл - джерело одержання (штам мікроорганізму або культуру клітин рослин чи тварин), клас (підклас) імуноглобуліну і тип легких ланцюгів, специфічність, характеристику антигену - мішені, константу сполучення, молекулярну масу, ізоелектричну точку і, у залежності від природи антигену, - комплемент - сполучну або нейтралізуючу, або літичну, або аглютинуючу, або преципітувальну активність, або цитотоксичність (у кількісному вираженні);

- для протективних антигенів - штам - джерело виділення, локалізацію і природу антигену в структурах штаму, метод виділення, біохімічний склад (для антигенів полісахаридної природи - склад моносхаридів, для антигенів білкової природи - амінокислотний склад та інше), молекулярну масу, ізоелектричну точку і (або) ізоелектричну рухливість.

11.3.2. Для об'єктів генетичної інженерії до формули винаходу включають послідовність нуклеотидів (для фрагментів нуклеїнових кислот) і опис фізичної карти (для рекомбінантних нуклеїнових кислот), а також послідовність амінокислот, фізико-хімічні та інші характеристики, що дають змогу її ідентифікувати, зокрема, походження (складові частини), фізичну карту із зазначенням генетичних маркерів і регуляторної ділянки, кон'югативність (для плазмід), ємкість вектора, спектр хазяїв (для векторів), послідовність нуклеотидів стороннього фрагмента нуклеїнової кислоти (структури гена) і назву речовини, що кодується (для рекомбінантних нуклеїнових кислот і фрагментів нуклеїнових кислот).

11.3.3. У формулу винаходу, що характеризує композицію, включають якісний (інгредієнти) склад та, за необхідності, кількісний (вміст інгредієнтів) склад композиції, її структуру та структуру інгредієнтів.

11.3.4. Відмітні ознаки винаходу, що є композицією, уводяться у формулу за допомогою дієслова "містить" з поясненням "додатково", якщо це необхідно для підкреслення введення інгредієнта в композицію.

Кількісний вміст інгредієнтів композиції слід виражати в будь-яких однозначних одиницях, як правило, двома значеннями, які характеризують мінімальну (нижню) і максимальну (верхню) межі вмісту, при цьому вміст одного з інгредієнтів можна характеризувати словом "решта".

Зазначення кількісного вмісту антибіотиків, ферментів, анатоксинів тощо можна характеризувати в інших одиницях, ніж одиниці решти компонентів у композиції, наприклад, у тис. од. відносно масової кількості решти інгредієнтів композиції.

11.3.5. Для композицій, призначення яких визначається лише активним початком, а інші компоненти є нейтральними носіями із кола тих, що традиційно застосовуються у композиціях цього призначення, допускається зазначення у формулі лише цього активного початку і, за необхідності, його кількісного вмісту у складі композиції, у тому числі виразом "ефективна кількість".

Іншим варіантом характеристики такої композиції може бути додаткове зазначення у формулі винаходу інших компонентів (нейтральних носіїв) у формі загального поняття, наприклад, "цільова добавка". У цьому випадку, за потреби, зазначається кількісне співвідношення "активного початку" і "цільової добавки".

11.3.6. Якщо як ознака винаходу зазначена складна відома речовина, то допускається використання її специфічної назви з обов'язковим зазначенням функції або властивостей цієї речовини та її основи. У цьому випадку в описі винаходу має бути наведене джерело інформації, у якому ця речовина описана, і, за необхідності, наведений повний склад і спосіб одержання цієї речовини.

12. Особливості змісту заявки на винахід щодо штаму мікроорганізму, культури клітин рослин і тварин

12.1. Для характеристики об'єкта винаходу "штам мікроорганізму, культура клітин рослин і тварин" використовують такі ознаки:

12.1.1. Для характеристики індивідуальних штамів мікроорганізмів, зокрема, використовують:

- культурально-морфологічні характеристики із зазначенням температури вирощування та віку культури (характеристику вегетативних клітин, колоній, повітряного і субстрактного міцелію для мікроміцетів та актиноміцетів, стадії росту в рідкому середовищі для бактерій; дріжджів, мікроводоростей);

- фізіолого-біохімічні характеристики (характерні метаболіти, відношення до температури, кисню, рН, використання джерел азоту та вуглецю);

- хемо- та генотаксономічну характеристику;

- каріологічну характеристику (для еукаріот);

- маркерні характеристики: генетичну, антигенну, біохімічну, фізіологічну;

- біотехнологічну характеристику: назву корисної речовини, яку виробляє штам, або інше призначення штаму із зазначенням стабільності корисної властивості при тривалому культивуванні, рівень активності (продуктивності);
- вірулентність, антигенну структуру, імуногенність, серологічні особливості, онкогенність, чутливість до антибіотиків, антагоністичні властивості (для штамів мікроорганізмів медичного та ветеринарного призначення);
- характеристику батьківських штамів (партнерів), принцип гібридизації (для штамів гібридних мікроорганізмів).

Використовують також інші характеристики, що дають змогу ідентифікувати індивідуальні штами мікроорганізмів.

12.1.2. Для характеристики індивідуальних штамів культур клітин рослин або тварин, зокрема, використовують:

- родовід культур;
- число пасажів на час паспортизації;
- стандартні умови вирощування;
- культуральні властивості;
- ростові (кінетичні) характеристики;
- характеристику культивування в організмі тварини (для гібридом);
- цитогенетичні (каріологічні) характеристики;
- цитоморфологічні характеристики;
- здатність до морфогенезу (для клітин рослин);
- дані щодо приналежності до певного виду (для клітин тварин);
- онкогенність (для культур клітин тварин, включаючи гібридоми);
- маркерні характеристики: цитогенетичні, імунологічні, біохімічні, фізіологічні;
- контамінаційні характеристики (найпростіші гриби, дріжджі, бактерії, мікоплазми, віруси);
- біотехнологічні характеристики:
 - назву і (або) характеристику корисної речовини, яку продукує культура, чи інше призначення культури із зазначенням стабільності корисної властивості при тривалому культивуванні, вихід продукту в середовище, рівень активності (продуктивності);

- кріоконсерваційні характеристики та інші характеристики, що дають змогу ідентифікувати індивідуальні штами культури клітин рослин або тварин.

12.1.3. Для характеристики консорціумів мікроорганізмів, культур клітин рослин і тварин додатково до зазначених для індивідуальних штамів ознак, зокрема, використовують: походження (джерело виділення), фактор і умови адаптації та селекції, таксономічний склад, подільність, число і домінуючі компоненти, культурально-морфологічні і фізіолого-біохімічні ознаки індивідуальних компонентів, типи і фізіологічні особливості консорціуму в цілому, співвідношення і заміненість штамів, характеристики нових індивідуальних штамів та інші характеристики, що дають змогу їх ідентифікувати.

12.2. Особливості викладення опису винаходу

12.2.1. До назви винаходу, що є штамом мікроорганізму або культурою клітин рослин чи тварин, включають латинську наукову назву роду і виду мікроорганізму або культури клітин рослин чи тварин, прізвище (прізвища) автора (авторів) виду і призначення штаму мікроорганізму або культури клітин рослин чи тварин. Назва мікроорганізму або культури клітин рослин чи тварин має бути викладена відповідно до вимог міжнародних кодексів бактеріологічної, ботанічної і зоологічної номенклатур. Наприклад, для бактерій мають бути вказані назви, які входять у "Схвалені списки назв бактерій" або в доповнення до них, які публікуються в "International Journal of Systematic and Evolutionary Microbiology".

Назви мікроорганізмів, які не увійшли до зазначеного списку або доповнення до нього, можуть бути наведені у формі неназваного виду - "Sp." (Species) із зазначенням несправжньої назви в дужках з позначкою "inv.", наприклад, "Штам бактерій *Bacillus* "Sp." (*B.amulolyticum*) "inv." - продуцент амілази".

12.2.2. Характеризуючи найближчий аналог винаходу, що є штамом мікроорганізму, культурою клітин рослин і тварин, наводять також відомості про вихід цільового продукту в середовище, про рівень активності (продуктивності) і спосіб їх визначення (тестування). Якщо штам є продуцентом речовини, то додатково наводять відомості про продуковану речовину.

12.2.3. При викладенні відомостей, які підтверджують можливість здійснення винаходу, для штаму мікроорганізму, культури клітин рослин і тварин зазначають номенклатурні дані і дані про походження штаму або культури клітин рослин чи тварин; дані щодо кількісного і якісного складів живильних середовищ (посівного та ферментаційного), умов культивування (температура, рН, питомий масоперенос O₂, освітлення тощо), часу ферментації, рівня активності (продуктивності) штаму і способів її визначення (тестування), характеристики біосинтезу, корисних (цільових) продуктів, виходу продукту в середовище. Для продуцентів нових продуктів (наприклад, антибіотиків, ферментів, моноклональних антитіл тощо) зазначають спосіб виділення та очищення цільових продуктів.

Можливість здійснення винаходу, що є штамом мікроорганізму, культурою клітин рослин чи тварин, підтверджують посиланням на те, де або як може бути одержаний цей штам мікроорганізму, культура клітин рослин чи тварин.

12.2.4. Можливість одержання штаму мікроорганізму, культури клітин рослин чи тварин підтверджують шляхом опису способу його одержання таким чином, щоб фахівець у відповідній галузі міг реалізувати винахід за описом або наданням відомостей про депонування штаму мікроорганізму в офіційній колекції - депозитарії. При цьому дата депонування має передувати даті подання заявки, а якщо заявлено пріоритет, то даті її пріоритету.

12.2.5. Відомості про депонування штаму мікроорганізму мають містити:

- назву й місцезнаходження депозитарію, у якому здійснено депонування;
- дату депонування у цьому депозитарії;
- реєстраційний номер, присвоєний депонованому штамму мікроорганізму.

Депонування штаму мікроорганізму з метою патентної процедури вважається таким, що відбулося, якщо воно здійснено в депозитаріях України, перелік яких наведено у додатку 2. Якщо заявник є іноземною особою чи особою, що проживає або має постійне місцезнаходження поза межами України, або, якщо даний штам мікроорганізму не може бути задепонованим у депозитаріях України, то депонування здійснюється у будь-якій установі, яка має статус міжнародного органу з депонування відповідно до Будапештського договору про міжнародне визнання депонування мікроорганізмів з метою патентної процедури (Будапешт, 1977, переглянутий у 1980 р.).

12.2.6. Для консорціумів мікроорганізмів і культур клітин рослин і тварин зазначають метод перевірки наявності компонентів, метод виділення (селекції) і ознаки, за якими проводилася селекція, стабільність консорціуму як такого при тривалому культивуванні, стійкість до зараження побічними мікроорганізмами.

12.3. Особливості формули винаходу

У формулу, яка характеризує штам мікроорганізму, культуру клітин рослин чи тварин, включають латинські назви роду і виду мікроорганізму (культури клітин рослин чи тварин), до якого належить штам мікроорганізму (культура клітин рослин чи тварин), призначення штаму мікроорганізму (культури клітин рослин чи тварин) і, якщо штам мікроорганізму депоновано, то назву або аббревіатуру офіційної колекції - депозитарію та реєстраційний номер депонованого об'єкта.

13. Особливості змісту заявки на винахід щодо процесу (способу)

13.1. Для характеристики об'єкта винаходу "процес" використовують, зокрема, такі ознаки:

наявність дії або сукупності дій;

порядок виконання таких дій у часі (послідовно, одночасно, у різних сполученнях тощо);

умови виконання дій: режим, використання речовин (вихідної сировини, реагентів, каталізаторів тощо), пристроїв (пристосувань, інструментів, обладнання тощо), штамів мікроорганізмів, культур клітин рослин чи тварин.

13.2. Особливості викладення опису винаходу

13.2.1. До назви винаходу, що є процесом одержання високомолекулярної сполуки невизначеного складу, включають назву цієї сполуки і, за потреби, її призначення.

До назви винаходу, що є процесом одержання речовини (суміші невизначеного складу), включають призначення чи біологічно активні властивості цієї речовини.

13.2.2. У розділі "Рівень техніки" для винаходу, що є процесом одержання нової індивідуальної сполуки, у тому числі високомолекулярної сполуки або об'єкта генетичної інженерії, наводять відомості про процес одержання її відомого структурного аналога.

Якщо винахід є процесом одержання суміші невизначеного складу з конкретним призначенням або біологічно активними властивостями, то аналогом може бути процес одержання суміші з тим самим призначенням або тими самими біологічно активними властивостями.

13.2.3. У розділі опису "Відомості, які підтверджують можливість здійснення винаходу" наводять посилання на послідовність дій (заходів, операцій) щодо матеріальних об'єктів, а також на умови проведення цих дій, конкретні режими (температура, тиск тощо) і, якщо це необхідно, на пристрої, речовини, штами мікроорганізмів, культури клітин рослин чи тварин, які при цьому використовують.

13.2.4. При використанні в процесі нових речовин розкривають процес їх одержання.

При описуванні процесу, що характеризується використанням відомих засобів (пристроїв, речовин і штамів мікроорганізмів, культур клітин рослин чи тварин), достатньо посилання на ці засоби. При використанні невідомих засобів наводять їх характеристику. При використанні штаму мікроорганізму, культури клітин рослин чи тварин наводять посилання на те, де або як може бути одержаний відповідний штам мікроорганізму або культура клітин рослин чи тварин.

13.2.5. Можливість одержання штаму мікроорганізму підтверджують шляхом опису процесу його одержання таким чином, щоб фахівець у відповідній галузі міг реалізувати винахід за описом, або наданням відомостей про його депонування в офіційній колекції - депозитарії. При цьому дата депонування має передувати даті подання заявки, а якщо заявлено пріоритет, то даті її пріоритету.

13.2.6. Для винаходу, що є процесом одержання індивідуальної хімічної сполуки невизначеної структури, зазначають потрібні для її ідентифікації дані про вихідні реагенти для одержання цієї сполуки, а також відомості, які підтверджують можливість реалізації зазначеного заявником призначення, у тому числі бажано навести відомості про властивості, що обумовлюють її призначення.

13.2.7. Для винаходу, що є процесом одержання суміші невизначеного складу та (або) структури, крім даних про вихідні реагенти для одержання цієї суміші, зазначають дані, необхідні для її ідентифікації, та відомості, які підтверджують можливість реалізації вказаного заявником призначення, у тому числі бажано навести дані про властивості, що обумовлюють призначення цієї суміші.

13.2.8. Для винаходу, що є процесом одержання нової групи (ряду) сполук, яку можна описати загальною структурною формулою, наводять, принаймні, один приклад одержання конкретної сполуки групи (ряду). Якщо група (ряд) містить сполуки з різними за хімічною природою радикалами, то кількість прикладів повинна бути достатньою для підтвердження можливості одержання сполук з цими різними радикалами. Для сполук, що входять до групи (ряду), наводять підтвержені відомими методами структурні формули і їх фізико-хімічні характеристики. В описі слід також дати відомості про призначення або біологічно активні властивості нових сполук.

13.2.9. Якщо винахід є процесом лікування, профілактики або діагностики певного захворювання, то наводять достовірні дані, що підтверджують його придатність для лікування, профілактики або діагностики зазначеного захворювання. За можливості, наводять відомості, які пояснюють вплив на етіопатогенез захворювання або зв'язок між етіопатогенезом і діагностичними показниками, що використовуються.

13.2.10. Для винаходу, що є процесом одержання виробу, деякі елементи якого чи сам виріб виготовлені з матеріалу невизначеного складу і структури, наводять дані про властивості використовуваного матеріалу та експлуатаційні характеристики цих елементів і (або) виробу в цілому.

13.3. Особливості формули винаходу

13.3.1. Для усунення невизначеності при характеристиці процесу сукупність його ознак повинна вказувати не лише на наявність дій з матеріальними об'єктами, а і на порядок (послідовність) їх виконання в часі.

13.3.2. Для характеристики дії (заходу, операції тощо) як ознаки процесу треба використовувати дієслова активного стану, дійсного способу, теперішнього часу, третьої особи множини, наприклад, "нагрівають", "зволожують", "загартовують" тощо.

14. Особливості змісту заявки на винахід щодо нового застосування відомого продукту чи процесу

14.1. Для характеристики об'єкта винаходу "нове застосування відомого продукту чи процесу" використовують такі ознаки:

- коротка характеристика об'єкта, що застосовується, достатня для його ідентифікації;

- зазначення нового призначення цього об'єкта.

14.2. Особливості викладення опису винаходу

14.2.1. Назва винаходу щодо нового застосування відомого продукту чи процесу повинна починатися зі слова "Застосування", після якого наводиться назва відомого продукту або процесу і зазначається його нове застосування.

14.2.2. При описуванні рівня техніки аналогами об'єкта винаходу "нове застосування відомого продукту чи процесу" мають бути, відповідно, відомі продукти чи процеси (способи) того самого призначення, що й винахід.

Якщо об'єктом винаходу є нове застосування відомого продукту чи процесу, то при описуванні винаходу наводять характеристику відомого об'єкта (із зазначенням бібліографічних даних джерела інформації, у якому він описаний), а також відомості щодо його відомого і нового застосування і, якщо це можливо, відомості щодо властивостей, які обумовлюють можливість його нового застосування.

14.2.3. У розділ опису "Відомості, які підтверджують можливість здійснення винаходу" включають відомості, що підтверджують можливість застосування відомого продукту чи процесу, як це передбачено винаходом.

14.3. Особливості формули винаходу

Якщо об'єктом винаходу є нове застосування відомого продукту чи процесу, то формула має таку структуру: "Застосування ... (дають назву чи характеристику продукту чи процесу) як ... (зазначають нове призначення зазначеного продукту чи процесу)".

15. Особливості змісту заявки на корисну модель

Для характеристики корисної моделі використовують ознаки, наведені у пунктах 10.1, 11.1, 12.1, 13.1 та 14.1 Правил.

Опис і формулу корисної моделі викладають відповідно до пунктів 10.2, 10.3, 11.2, 11.3, 12.2, 12.3, 13.2, 13.3, 14.2 та 14.3 Правил.

16. Подання заявки

16.1. Відповідно до статті 12 Закону заявку подає до Установи особа, яка бажає одержати патент і має на це право. Заявку безпосередньо подають або надсилають на адресу Укрпатенту.

Разом із заявкою може бути подано її електронну копію на дискеті чи компакт-диску CD-R. Така копія надається як сукупність файлів, кожен з яких є електронною копією окремого документа заявки. Документи повинні бути підготовлені, як правило, у редакторі WORD, тексти документів - у форматі RTF з використанням одного із шрифтів: Times New Roman, Arial Cyr, розмір 9, для зображення спеціальних символів - шрифт Symbol, для зображення математичних формул - у форматі Microsoft Equation.

Відповідно до статті 13 Закону датою подання заявки є дата одержання Установою матеріалів, що містять принаймні:

- заяву у довільній формі про видачу патенту, викладену українською мовою;
- відомості про заявника та його адресу, викладені українською мовою;
- матеріал, що справляє враження опису винаходу (корисної моделі), викладений українською або іншою мовою. Якщо вказаний матеріал викладено іншою мовою, то для збереження дати подання заявки його переклад на українську мову повинен надійти до Установи протягом двох місяців від дати подання заявки.

16.2. За дорученням заявника заявку може бути подано через представника.

- Іноземні особи та особи без громадянства, які проживають чи мають постійне місцезнаходження поза межами України, у відносинах з Установою реалізують свої права через представників у справах інтелектуальної власності, якщо інше не передбачено міжнародними угодами.

Якщо до складу заявників входить фізична особа, яка проживає, чи юридична особа, яка має постійне місцезнаходження на території України, то заявку може бути подано без залучення представника за умови зазначення адреси для листування в Україні.

Якщо в заяві зазначено два або декілька заявників, то один з них може бути призначений іншими заявниками як їх представник.

16.3. Будь-яка дія представника або будь-яка дія щодо нього має наслідки дії, що здійснена відповідним заявником чи заявниками або щодо них.

16.4. Якщо заявку подають через представника, то до заявки слід додати видану заявником довіреність, що засвідчує його (її) повноваження, або її копію. Якщо довіреність викладена мовою оригіналу, то до неї додають переклад українською мовою.

Довіреність має бути подана разом з документами заявки.

Довіреність може стосуватися однієї або декількох заявок, зазначених у ній.

Якщо довіреність видано на ведення справ за декількома заявками, то до кожної заявки додається копія довіреності.

У довіреності зазначається:

- повне ім'я особи, якій вона видана;
- обсяг повноважень, які надаються особі, на ім'я якої видано довіреність;
- дата її вчинення, без якої довіреність вважається недійсною.

Довіреність підписується особою, яка її видала. Якщо довіреність видається юридичною особою України, то підпис особи, що має на це повноваження, засвідчується печаткою.

Строк дії довіреності не може перевищувати трьох років. Якщо в довіреності зазначено більший строк, то довіреність дійсна три роки від дати її вчинення. Якщо строк дії довіреності не зазначений, то вона вважається дійсною протягом одного року від дати її вчинення.

Форма і строк дії довіреності, виданої поза межами України, визначаються за законом країни, де була видана довіреність.

Довіреність представнику, зареєстрованому в Установі, для представництва особи, що проживає за межами України, може бути видана як самим заявником, так і його представником, що має відповідну довіреність, видану заявником. У цьому разі до Установи необхідно подати обидві довіреності.

16.5. Будь-яке призначення представника може бути скасоване особами, які здійснили це призначення, або їх правонаступниками.

Представник може відмовитись від свого призначення шляхом надання підписаного ним повідомлення.

16.6. Заявку може бути подано з використанням факсимільного зв'язку. У цьому разі датою подання заявки вважається день одержання Укрпатентом її факсимільної копії (останньої її частини в разі подання матеріалів заявки в різні дні) за умови, що оригінал заявки разом із супровідним листом, що ідентифікує факсимільну копію, одержано протягом 14 днів від зазначеного дня. Якщо оригінал заявки одержано після спливу зазначеного строку або він відрізняється за своїм змістом від факсимільної копії заявки, датою подання заявки вважається дата одержання Укрпатентом її оригіналу, а зміст факсимільної копії до уваги не береться.

Якщо факсимільна копія заявки або її частина не може бути прочитана, вона вважається неподаною в частині, що не може бути прочитана.

У разі подання заявки з використанням факсимільного зв'язку у вихідний, святковий чи інший неробочий день, що визначений відповідно до закону, або після закінчення робочого дня в Укрпатенті, датою подання заявки за дотримання умов, викладених в абзаці першому цього пункту, вважається перший наступний робочий день.

